

HECE

ISSN 1301-210X

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL: II SAYI:129 EYLÜL 2007

ROMAN KURAMLARINDAN ÇOKSESİLİ ŞİİR POETİKASINA

129

KUM SAATİ

Necati Mert / *Muharrir, Edip, Sanatkâr* 3

Murat Erol / *İki İktidar Alanı: Siyaset ve Edebiyat* 4

Hasan Aycın / *Çizgi* 10

Hüseyin Atlansoy / *Hamle Sırası / Cellâdın Empatik Bakışı /*

Kırkı Çıkışmış Kırk Kırık Şiir / Acemi / Kursiyer 11

Ali K. Metin / *Pis Kan* 17

Mustafa Muharrem / *Suyun Satrancı* 24

Kenan Çağan / *Sarı Sıcak Bir Temmuzda Tanrının Eli* 27

Ömer Aksay / *Bilâl Cerîr'in Açmazı / Bilâl Cerîr'in İronisi* 29

Ali Emre / *Yalan Giysisi* 32

Serkan Işın / *Yerim Seni Türk Şiiri* 33

Turgay Nar / *Nar İçin Şiirler* 34

Yalçın Armağan / *"Hürmetkâr Tecessüsten Çılgın Aşka": Nev Yunânîlik* 37

Abdullah Şevki / *Karşı Şiir ve Nicanor Parra* 46

Dosya: ROMAN KURAMLARINDAN ÇOKSESLİ ŞİİR POETİKASINA

Hayriye Ünal / *Çoksesli Şiir Poetikası: Hipotezler* 55

Ali K. Metin / *Çoksesli Şiire Bir Giriş Denemesi* 70

Ali Emre / *"Çokseslilik" in Yeni Bağlamında Yakın Dönem*

Türk Şiirine Retrospektif Bir Bakış-1 89

Zehra Temur – Hasan Harmancı / *Lügatçe: Kurucu Kavramlar*

ve Açılımlar, Çağrışımlar, Öngörülmemiş Bireysel Katkılar 98

Selçuk Orhan / *Dinleyen Edebiyata Doğru Çekingen İlk Adımlar* 104

Ali Galip Yener / *Üçgen Arzu' dan Şiddet-Kutsal Diyalektikğine*

Şairin İşi Üzerine 110

Serkan Işın / *Faz Farkı* 118

Hayriye Ünal / *Zıtlıklar-Tuzak Yaklaşımlar* 123

Hakan Şarkdemir / *Kahramanın Dönüşü* 125

Zeynep Arkan / *Öznenin Tahttan İnişi* 132

Biricik E. Doğan / *Kafkaesk Bir Yuvasızlık: Hakim Erkek Söylemi*

Karşısında Şair Kadın Olmak 137

Maurizio Lazzarato / *Diyalojizm ve Çokseslilik* 142

Mustafa Şerif Onaran / *Romanın Arka Bahçesinde Biçem Özelliği Aramak* 152

Gürsel Aytac / *Toleransın Edebî Göstergesi İroni Üslubu* 156

Gönül Utku / *Bir Kimlik Mekanı Olarak Euro-Vision* 161

KİTAPLIK

Muammer Öztürk / *İstanbul ve Boğaziçi* 164

Yusuf Turan Günaydın / *Zâfir Konağında Bir Tuhaf Zaman* 165

Niyâzî Mısrî / Kasîde-i Bürde Tesbî'i 167

Tahir Yazıcı / *Bensiz Ağlama* 168

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 11 SAYI: 129
EYLÜL 2007
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına

Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

Yazışma: P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

Dizgi-Düzeltili: Hece

Teknik Hazırlık: Hece/Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** sarakusta.com

Kapak Resmi: Tibor Papp

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler/ ANKARA

2007 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 90 YTL.

Kurumlar İçin: 200 YTL.

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.08.2007

NECATİ MERT

MUHARRİR, EDİP, SANATKÂR

Ortaokulda “tahrir” dersimiz vardı. Bir konu verirdi öğretmen: Tatil olurdu bu, ev gibi, mutfak, bahçe, park gibi bir mekân, bazen bir film veya sevilen bir büyüğümüz... “Yazın!” derdi. Yazardık. Lisedeyken “kompozisyon” oldu adı. Ama el yordamıyla yazdık hep. Kimi yeterince geliştirilmemiş bulundu. Kiminin açık olmadığı söylendi. Kiminde buluş eksikmiş, kiminde tasvir basmakalıpmış. İyi de iyisi, kusursuzu nasıl olur bu meretin? Bu öğretilmedi. Öğretmen olduğumda, bize öğretilmeyi öğretmek için çabaladım. Ne kadar becerdim? Bilemem. Zaten bütün öğretmenliğim de topu topu yedi yıl.

“Muharrir”, tahrir’le ilgili. Yazan, kaleme alan demek. Yani “tahrir eden”. İlk çağrışımı da gazeteci yazarlar oluyor. Bilirsiniz, “sermuharrir” var, başyazar demek; “şeyh’ül muharrirîn” var bir de, mesleğin duayenlerine veriliyor bu, yazarların reisi anlamına geliyor. Muharrir sakın ola “muhabir”le karıştırılmaya! Muhabir, haber toplar. Meslek ve gramer kurallarına uygun olarak da yazar. Muharrir ise yorum yapar. Gündem belirler. Etkiler okuru. Yönlendirir. Üslup sahibidir; anlattığına katılmadığınızda da okuyabilirsiniz bu yüzden.

Peki, edebiyatçı mıdır muharrir? Hayır. Edebiyata aşinadır, edebiyatı bilir ama edebiyatçı değildir. Gerçi Fahri Celal, “Eylül’ muharriri” diye söz eder Mehmet Rauf’tan. Hem de Halit Ziya’ya ve eserine karşı kendisini ve romanını överken. Yanlış mı kullanmıştır? Değil elbette. Ne ki mesleği adına alçakgönüllülük gösterdiğini sanıyorum. Zira Refik Halit çok toksözlü; muharrirler için “yazı işçisi” diyor o. Cümlesi de şöyle: “Muharrirler, bu amele-i tahrir, gazete denen, her gün yapıp her gün bozulan bu fikir binasını ne rençperce

EDEBİYAT GÜNDEMİ

say [emek, çalışma -NM] içinde vücuda getirirlerdi.” (*Tanıdıklarım*, Semih Lütfi, İstanbul, ikinci basılış: tarih yok, s. 86)

Muharririn edebiyatçı olmadığına bir delili de “edib” (edip) sözcüğü. Edepli, terbiyeli, zarif demek “edip”. Yan anlamı da şu: edebiyatla uğraşan. Eğer hanımsa uğraşan, o zaman “edibe” oluyor. Diyeceğim, edebiyatın kökünde “edep” var, ama özel anlam alırken bu hayli kayboluyor, nazımlı, nesirli güzel söz anlamı üste çıkıyor. Nedir “güzel söz”? Teşbihli, mecazlı, istiareli söz. Edebiyatçının muharrirden, muhabirden farkı da burada işte. Muharrir olsun, muhabir olsun sözü sanatlı kullanmak zorunda değil. Ama bir şair, bir hikâyeci, bir romançı sözü eğip bükme zorunda.

TDK Türkçesi silindir gibi geçti dilin üzerinden; artık mahkeme kâtibi de yazar, emekliliğinde yazıcılığa heveslenmiş muallim de, belediye şiiircisi de.

Ya sanatkâr?

Sanatkâr başka. Edebiyatçı sanat yapar ama, her edip sanatkâr değildir. Edebiyatı iyi, en iyi olan mıdır? Hayır! Edebiyata yenilik getiren adamdır sanatkâr. Açalım: Edebiyat bir yoldur, edip de bu yolda olup biteni bilen biri olarak kendince bunların benzerlerini yapar, edep- li edep- li yola katılır. Sanatkâr ise yola aykırı durmayı göze alır. Aykırılığıyla da yeni imkânlar açar.

Resmin, müziğin, heykelin... sanatkârları için de böyledir bu. Hatta her mesleğin büyük adamları için de.

Nâzım, “tarihin gidişini en önde geçen, tarihin dönemeç noktalarında rehberlik eden insan” diye tanımlar büyük adamı *Cezaeviden Memet Fuat’a Mektuplar’* da. (Adam, İstanbul, on birinci basım: 1997, s. 23). Bunun da memleket ölçüsünde olanı vardır, dünya ölçüsünde olanı vardır. Şeyh Bedreddin, Mimar Sinan, Atatürk bizim için böyledir örneğin. Rusya için Büyük Petro. Amerika için

Washington. Fakat Lenin’in, Marx’ın, Shakespeare’in, Beethoven’ın, bizden de Bedreddin’le Mustafa Kemal’in rollerinin dünya ölçüsünde olduğuna da dikkat çeker. Yine Nâzım’a göre, Nef’i, Kanuni, Akif büyük değildir. Ama Fikret büyüktür, Sultan Orhan büyüktür.

Nurullah Ataç da Yahya Kemal’le Fikret’i karşılaştırır ve Yahya Kemal’de “Fikret’in Türk gökçe-yazımına [edebiyatına -NM] getirdiklerine benzer bir yenilik aramama(k)” gerektiğini söyler.

Şu satırlarsa yanlış anlaşılmanın önünü kesecek rütbe açıktır, apaçıktır: “Bunu söylemekle Yahya Kemal’in değerini küçültmek mi istiyorum? Hayır. Onun büyük bir ozan olduğunu, bugünün en önemli Türk ozanı olduğunu ben de bilirim. Ancak Yahya Kemal bir başlangıç değildir, bir sonudur. Kendinden önce de bilineni, var olanı olgunlaştırmıştır, yetkinleştirmiştir, bize yeni bir yır [şiiir -NM] kaynağı göstermemiştir.” (*Söyleşiler*, Yapı Kredi, İstanbul, 2000, s. 224).

Çakalavis? Pardon! Katalavis?

MURAT EROL

İKİ İKTİDAR ALANI: SİYASET VE EDEBİYAT

Türkiye’de birbirinden bağımsız iktidar alanlarından bahsetmek mümkün, ki bu, mevcudun ileriye, gelişmeye gitmesine mani bir durumdur da üstelik. Siyasal iktidar alanı ile edebiyat ve kültür iktidar alanları arasındaki bir türlü azalamayan mesafe ne yazık ki, kendine gelemeyen Türkiye fotoğraflarının süresini de uzatmaktadır. Siyaset ile edebiyat arasındaki mesafe ve bazen bu mesafeye rağmen geçiş alanlarından geçerek bu iki sahanın içerisinde yer almış aktörlerin etkinlikleri, bu etkinlikler sonucunda her iki sahada

nelerin gerçekleştiği veya gerçekleşmediği incelenmesi gereken bir sorundur.

Türkiye’de birbirinden bağımsız şekilde konumlanmış ilgi ve bilgi sahalarının, alabildiğine birbirine müdahalesizliği zımni bir ön kabul olarak yerleşmiştir. Türk siyasetine girip de edebiyatçılığını her zaman siyasetine rehber kılan, edebiyatçılığı ile siyasete derinlik katan bir edebiyatçımızın olduğunu söylemek zor. Siyasete giren edebiyatçılarımız edebi kimliklerini siyasi hayatları boyunca dondurmakta, beis görmediler.

Cumhuriyetin ilk yıllarında görünen edebiyatçıların yoğun ilgisini siyasete renk ve derinlik katmaktan ziyade, sistemin propaganda aygıtı olmaya vardırıldıklarını şeklinde değerlendirmek mümkün. Zira yeni kurulan bir devletin ideolojisini geniş halk kitlelerine duyurmak maksadı ile açılan yer kendi içinde elbette bir mantık taşıyor. Türk modernleşmesinin aydınlar eliyle devlet tarafından gerçekleştirilmeye çalışıldığı gerçeği göz önüne alındığında, cumhuriyet modernleşmesinin de aynı gelenek üzere yürüdüğünü söylemek abartılı bulunmamalı. 90’lar ile geniş halk kitleleri üzerinde etki doğurabilecek aygıtların gelişmesi ile modernleşmemizin kendi içinde bir çıkış yolu bularak medya üzerinden halkın karşısına çıktığı düşünüldüğünde (ki bu dönemde modernleşme maceramızın ayrı ve geniş bir inceleme hak ettiği, gerçek manada amaçlanan modernleşmeye hızlı adımlarla ilerlendiği söylenmelidir.), cumhuriyetin ilk yıllarında medya diye bir şeyin günümüze kıyaslandığında hiç de öyle etki doğurabilecek, çevreyi merkeze eklemeyecek güçte olmadığı ortadadır. Eldeki kısıtlı araçsal görev görececek imkanlardan biri de edebiyat çevreleri idi. Buradan hareketle iki açıdan bakmak mümkün: 1. İlk olarak bir ideoloji kurmak amacıyla bu tip aydınlar siyasete çekildi. 2. Halka ulaşma adına her

imkan değerlendirilirken edebi çevrelere de bir misyon yüklendi.

Birinci olasılığın tamamen gerçeklik taşımadığı iddia edilemeyecek olsa da, yine de edebi çevreler bir ideoloji kurmaktan öte, varsayımları ideolojiyi yayma görevini yüklediler.

Varolan siyasete bir şey katmayan edebiyatçılar, bir katkıda bulunmadıkları ideolojiyi halka yaymak için “kraldan çok kralcı” tavra büründüklerinden olsa gerek, dönemi, sonraki yıllarda romantize etmekte, kutsamakta bir sakınca görmediler. Edebiyatçılığın siyasetten müstakilleşmesine de denk düşen süreçte, yeni devletin ideolojisinin ilk ateşli taraftarları edebiyat camiasından çıktı. Otuz yıla yakın bir süre, siyasetin, devletin çeşitli kademelerinde bulunanların yapması gerekenlerin dökümü başarısız bir karnenin de ortaya çıkması demek oldu.

Çok partili siyasi hayatta da, gerek aktif siyasetin içinde, gerek siyasetin dışından siyaseti etkilemeye dönük çevrelerde kültür hayatımızı ve dolayısıyla siyasetimizi zenginleştirmeye dönük ciddi bir çabanın olduğunu söylemek zor. Bu dönemin öncesinde Milli Eğitim Bakanlığı görevinde bulunan Hasan Ali Yücel’in bugün dahi çok önem verilen çalışmaları dışında neredeyse boş geçen yıllarla karşı karşıya kalıyoruz.

1980’ler ile birlikte serbest ekonomik hayatın da, yine belki tek katkı sağladığı alan kültür ve edebiyat sahası oldu. Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı bünyesinde basılan kitaplar ve diğer yayınlar lokallikten öteye geçemedi; kültür yoksunluğu sıkça vurgulanan halka ulaşmasında ciddi bir çaba görülmedi. Siyasette sesi yükselen edebiyat kimliği taşıyanlar ise sığ çarklar arasına girmekte, bunun gereklerini yerine getirmekten öte bir şey yapmadılar. Şükür ki, serbest yayıncılığın daha da güçlenmesi bir anlamda ortama nefes aldırdı. Buna ek olarak özellikle 90’larda belediyeler çevre-

sinde kurumsal yayıncılığın bir sıçrama yaptığını belirtmek gerek.

Meclis'in Şair ve Yazarları

II. Meşrutiyet öncesinde yine özellikle şiir çevreleri aynı zamanda fikir çevreleri oldu.

Tanık Zafer Tunaya'nın bir siyaset laboratuvarına benzettiği II. Meşrutiyet dönemiyle başlıyor fikir adamlarıyla edebiyatçıların siyaset sahnesinde tam olarak yerini almaları. Cumhuriyet tohumlarının ekilmesi net bir şekilde bu dönemde olmuştur. Özellikle Cumhuriyet'in ilk yıllarında çok sayıda şair ve yazarın mecliste milletvekilliği görevlerine seçildiği ve getirildiği görülür.

II. Meşrutiyet aydınlarını, ilk dönem cumhuriyet aydınlarından ayıran en önemli fark ciddi edebiyatçılıklarının yanına ciddi bir siyaset teorisi ve aksiyonu eklemeleridir. Kültür hayatının önce gelen isimleri bir şekilde muhalif olmuşlar (tabii burada belirtmek gerek, cumhuriyetle muhalefet edecek bir şey kalmadığından, talep edilen sistemin kurulmuş olduğundan kaynaklanmıyor muhalefetin sona erişti), toplumsal değişimin ve gelişimin lokomotifleri olmuşlardır.

Türk siyasi hayatında yer alanların listesi kabarcık olacak, sadece meclise girenlerin bile hayli fazla olduğunu belirtmek gerek.

Mehmet Emin Yurdakul, Türkçülük akımının önde bir ismi olarak bu ortamda yerini aldı. Bir süre valilik yaptıktan sonra, 1913'te Meclisi Mebusan'a Musul Milletvekili seçildi. Rıza Nur da, II. Meşrutiyetin ilanı üzerine politikaya atılarak Sinop Milletvekili seçildi. Sonrası yine karmaşa, yine umulanın bulunamaması ve İttihat ve Terakki'nin sürgün kararı. Ancak Rıza Nur, I. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan mütarekeden sonra İstanbul'a dönerek yeniden milletvekili seçildi (1919). TBMM'nin kurulmasıyla bir-

likte ise Millî Eğitim, Sağlık ve Dışişleri Bakanlıklarına getirildi (1920-21). Sonrası yine belirsiz. Milli Şair Mehmet Akif Ersoy'un da kısa sayılabilecek bir siyasi hayatı oldu. Akif, Mayıs 1920 seçildiği Burdur milletvekilliğini 1923'e kadar sürdürdü. Sonrası malum. Ziya Gökalp'in de çok kısa süren bir milletvekilliği serüveni vardır. 1912 yılında Ergani sancağından milletvekili seçilip Meclisi Mebusan'a giren Gökalp, meclis dört ay sonra kapatılınca İstanbul'a gelerek Darülfünun'da müderris olarak ders vermeye başladı (1915). Memduh Şevket Esendal da hem son Osmanlı, hem Cumhuriyetin ilk dönem meclisinde yer almış bir yazardır. Esendal, 1906'da İttihat Terakki Partisi'nin faal üyeleri arasında yer aldı. Cumhuriyet döneminde ise Elazığ (1930-32), Bilecik milletvekilliği (1932-38) yaptı. 1941-1950 arası CHP genel sekreterliğini üstlendi. Esendal'ın siyasi geçmişinde ilginç bir ayrıntı da yazarmızın çok partili sisteme karşı olmasıdır.

Hüseyin Cahit Yalçın'ın siyasi hayatı da İttihat ve Terakki Fırkası'na dayanır. Bu partiden İstanbul milletvekili seçildi. Cumhuriyet döneminde de İstanbul ve Kars'tan milletvekili seçildi (1939-50). Ahmet Rasim'i de, 1927-32 arası İstanbul milletvekili olarak meclis görmek mümkün. Veled Çelebi İzbudak 1924-1943 yılları arasında Kastamonu ve Yozgat milletvekilliği; Hamdullah Suphi Tanrıöver 1920'de Son Osmanlı Meclisinde, sonrasında I.TBMM'de milletvekilliği, 1920-21 ve 1925'te iki defa Millî Eğitim Bakanlığı, 1946-1950 yıllarında yine milletvekilliği; Falih Rıfık Atay 1922'de Bolu milletvekili ve sonrasında 1950'ye kadar süren uzun süren milletvekilliği; Yahya Kemal 1923, 1934 sonrası ve 1946'da milletvekilliği; dil ve tarih üzerine çalışmalar yapan Necip Asım 1927'de Erzurum milletvekilliği; Ruşen Eşref Ünaydın 1923'te Afyon milletvekilliği, III. ve IV. Dönem

TBMM'de de yine milletvekilliği, 1933'te de Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği; Abdülhak Hamid Tarhan 1928 yılında İstanbul milletvekilliği; Reşat Nuri Güntekin 1933-43 arasında Çanakkale milletvekilliği; Hüseyin Rahmi Gürpınar 1936-43 yılları arasında Kütahya milletvekilliği; Kemalettin Kamu Rize (1939) ve Erzurum (1943, 1946) milletvekilliği; Suut Kemal Yetkin 1943 yılında Urfa milletvekilliği; Hasan Ali Yücel 1935'te İzmir Milletvekilliği ve sonrasında kurulan Celal Bayar hükümetinde Millî Eğitim Bakanlığı (1938) görevlerinde bulundu.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu 1923-31 arası Mardin, 1931-34 ve 1961-65 arası Manisa milletvekilliğinde bulunurken, 30'ların başında resmî ideolojiyi halka benimsetmek amacıyla çıkarılan Kadro dergisinin (1932 -36) editörleri arasında da bulundu. 1962'de CHP'den, partinin Atatürk ilkelerinden ödün verdiği iddiasıyla istifa etti ve bağımsız milletvekili olarak siyasi hayatını sürdürdü.

Behçet Kemal Çağlar 1941-47 arası Erzincan milletvekilliği görevinde bulundu. Yine ilginç bir ayrıntı da Çağlar'ın siyasi hayatında gizlidir. Şair, 1948'de Atatürk devrimlerinden ödün verildiği gerekçesiyle milletvekilliğinden ve partisi CHP'den istifa etti.

Esat Mahmut Karakurt Urfa'dan milletvekili (1954-60) ve senatör (1962-66) seçilerek TBMM'de bulundu. Romanları ve edebiyat araştırmaları ile edebiyat dünyasında ciddi bir yeri olan Ahmet Hamdi Tanpınar da 1942 yılında Maraş'tan milletvekili seçildi. Yine şair Âsaf Hâlet Çelebi'nin bir siyaset girişimi olur Tek Parti döneminin sonunda, ancak 1946 seçimlerinde İstanbul'dan bağımsız milletvekili adaylığına rağmen seçilemez. Ahmet Kutsi Tecer Adana ve Urfa milletvekili (1942-46), Ömer Bedrettin Uşaklı Kütahya milletvekili (1943), Yusuf Ziya Ortaç Ordu milletvekili (1946) olarak Tek Parti döneminin son yıllarında TBMM'de bulunur.

minin son yıllarında TBMM'de bulunur.

1950 sonrasında çok partili siyasi hayatta yine şair ve yazarlarımızı gerek mecliste gerek siyasetin değişik noktalarında görmek mümkün oldu. Vasfi Mahir Kocatürk Gümüşhane milletvekili (1950-54), Halide Edip Adıvar İzmir milletvekili (1950), Arif Nihat Asya Adana milletvekili (1950-54) oldu. Ünlü tarihçi Fuat Köprülü Demokrat Parti'nin kurucuları arasında (1946) yer aldı. Köprülü DP hükümetlerinde Dışişleri ve Devlet bakanlıklarını görevlerinde bulundu. 1957 seçimlerinden sonra DP'den istifa etti. 27 Mayıs'tan sonra ise Yeni Demokrat Parti (1961) adıyla bir parti kurdu, fazla ilgi görmeyen bu siyasi girişimden sonra parti amblemi olan Kırat'ı Adalet Partisi'ne devredip ve politikadan çekildi. Remzi Oğuz Arık da hareketli bir siyasi hayatı olanlardan. Arık, 1950'de DP'den Seyhan milletvekili seçildi. Bir süre sonra DP'den ayrılarak Türkiye Köylü Partisini kurdu. Bu partinin genel başkanlığını yürüttüğü sırada bir kaza sonucu yaşamını yitirdi. Şair Faruk Nafiz Çamlıbel 1946'da Demokrat Parti'den İstanbul milletvekili seçildi. 27 Mayıs 1960 ihtilaline kadar mecliste yer aldı. 27 Mayıs Darbesi sonrasında, diğer Demokrat Parti milletvekilleriyle birlikte Yassıada'da tutuklu kaldı.

Enis Behiç Koryürek siyasete girme girişimi yarım kalanlardan. Üstelik Koryürek, DP'ye girip milletvekili adaylığına mevcut işinden de oldu. Ahmet Muhip Dıranas da 1950 seçimlerine DP listesinden milletvekili adaylığına katılıp kazanamayanlardan. Orhan Seyfi Orhon da uzun süre siyaset sahnesinde yer alan şairlerdendir. Orhon, CHP'den Zonguldak (1946-50), 27 Mayıs'tan sonra DP kapatıldığı için AP'den İstanbul (1965-69) milletvekili olarak mecliste bulundu.

1960'ların sonu 70'lerin başında Necdet Evliyagil, Osman Yüksel Serdengeçti gibi edebiyat çevrelerinde bulunan isimle-

ri mecliste gördüysek de, bunların siyasi yaşamı mecliste uzun sürmedi. Yine 60'larda Çetin Altan gibi dönemin aykırı bir ismini mecliste görmek mümkün. Bülent Ecevit isminin bu tablonun bir köşesinde uzun yıllar bulunduğunu da söylemeliyiz. Ancak, Ecevit'in şairlik yanı sıra siyasi kişiliğinin çok gerisinde ve gölgesinde kalmış olması onu diğerlerinden ayırıyor. Şair olarak kimliğini ortaya koyması, siyasi hayatı öncesinde de tartışılır bir konudur.

DP sonrasında değişen siyaset hayatı değildi sadece. Edebiyat dünyası hem anlayış olarak hem de aktörler anlamında köklü değişiklikler yaşamaya başladı. Yeni tarz edebiyat anlayışına sahip şair ve yazarları artık siyasete teorik katkıdan öte görmek mümkün olmadı. Şairler ideolojilerin yüksek sesleri olmaya devam ederken, siyasi ortam onları adeta marjinalleştirdi. 'Küçük' ideolojik hareketlerin büyük sesleri olmaya devam edebiyatçılar, 80 sonrasında siyasette fiili olmasa da fikir anlamında geniş kitlelere seslerini gerek medya gerek popüler edebiyat üzerinden iletmeye başladılar. Siyasette yine şair ve yazarlarımız oldu; ilgilerini sürdürdüler ama bu ilgilerinin siyasetlerine yansımalarını söylemek oldukça zor.

MELİH CEVDET ÖDÜLÜ ÖZDEMİR İNCE'NİN

Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Ören belediyesince ikincisi gerçekleştirilen Melih Cevdet Anday Şiir Festivali kapsamında verilen "Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü", Özdemir İnce'nin oldu.

Doğan Hızlan başkanlığındaki jüri, şair Özdemir İnce'nin *Keskindoreke Fındıfıfalava* kitabını birinciliğe layık buldu. İnce, ödülünü, Doğan Hızlan ile Ören Belediye Başkanı Kazım Turan'dan aldı.

Ödüle layık görülmeğe mutlu olduğunu ifade eden Özdemir İnce, Melih Cevdet Anday'a sahip çıkan herkese te-

Özdemir İnce

şekkür etti.

Doğan Hızlan da Anday adına düzenlenen festivalin, uzun yıllar devam etmesini diledi.

DEVLET TİYATROLARI 2007-2008 OYUNLARI EDEBİYAT AĞIRLIKLIL

2007-2008 sezonu repertuarını belirleyen Devlet Tiyatroları 1 Ekim günü "perde" demeye hazırlanıyor

Devlet Tiyatroları 2007-2008 tiyatro sezonunda, zengin ve renkli bir repertuarla izleyicileriyle buluşmaya hazırlanıyor.

1 Ekim'de "perde" demeye hazırlanan Devlet Tiyatroları, yeni sezonda, dünya tiyatrosundan önemli eserlerinin yanı sıra, geleneksel Türk tiyatrosunun örneklerine, klasikleşmiş yerli oyunlara, Türk yazınının önemli roman uyarlamalarına ve dünya prömiyeri yapacak yerli oyunlara sahnelerde yer verecek.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün 8, 9, 10 Ağustos günlerinde Genel Müdür Lemi Bilgin başkanlığında Ankara'da düzenlediği Koordinasyon Kurulu çalışmaları sonucunda belirlenen 2007-2008 Tiyatro Sezonu ilk tur oyunlarından bazıları şöyle: Halid Ziya Uşaklıgil: *Aşk-I Memnu* Ahmet Kutsi Tecer: *Köşebaşı*, Orhan Kemal: *Eskici Dükkanı*, Necati Cumalı: *Derya Gülü*, Orhan Asena: *Yıldız Yargılanması*, Bilgesu Erenus: *Misafir*, W. Shakespeare: *Kısasa Kısas*, Go-

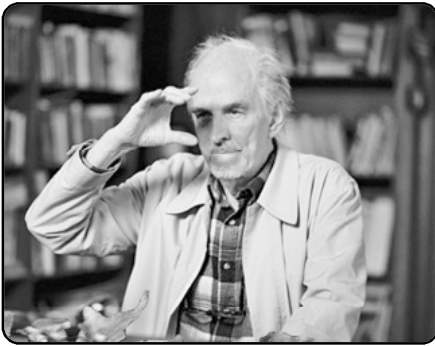
gol: *Bir Delinin Hatıra Defteri*, Bertolt Brecht: *Kafkas Tebeşir Dairesi*, Henrik Ibsen: *Bir Halk Düşmanı*, Yılmaz Onay: *Kara Kedi Geçti*, Cahit Atay: *Pusuda*, *Turgut Özakman: Bir Şehnaz Oyun*, Turan Oflazoğlu: *Cem Sultan*, Güngör Dilmen: *Midas'ın Kulakları*.

INGMAR BERGMAN ÖLDÜ

İsveçli yönetmen Ingmar Bergman, 89 yaşında İsveç'in Faro adasındaki evinde öldü.

1918 yılında Uppsala'da doğan Bergman, 1940'larda tiyatroyla başladığı meslek yaşamı boyunca, aralarında başta *Yedinci Mühür* olmak üzere *Yaban Çilekleri*, *Çığlıklar ve Fısıltılar*, *Persona*, *Evlilik Yaşamından Sahneler*, *Sonbahar Sonatı* ve *Fanny ve Alexandre* gibi baş yapıtlarının da bulunduğu 54 filme, ayrıca 126 tiyatro yapımına ve 39 radyo oyununa imza attı.

1945 yılında kendini modern yollardan ifade edebileceği tek yolun sinema olduğuna karar veren Ingmar Bergman, film çekmenin kendisi için, yemek, içmek veya sevmek gibi bir ihtiyaç olduğunu söylüyordu. 1955'de *Bir Yaz Gecesi Güliümsemeleri* adlı filmiyle uluslararası

Ingmar Bergman

çapta ilk başarısını yakalayan ve kadınların yönetmeni olarak nitelenen yönetmen, filmlerinde, Maj Britt Nilsson, Harriett Andersson, Eva Dahlbeck, Ulla Jacobsson ve Liv Ullmann gibi kadın oyunculara rol verdi.

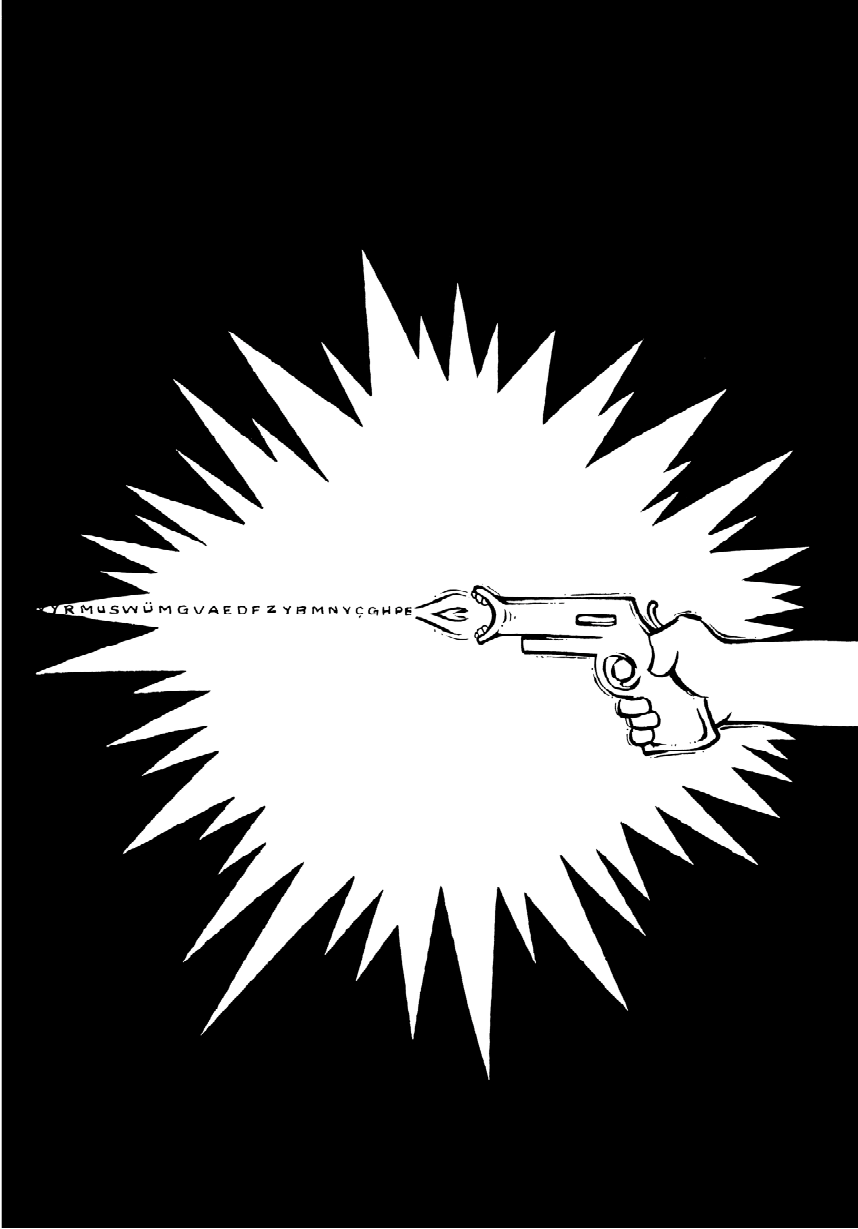
KUŞADASI ÖYKÜ VE ŞİİR GÜNLERİ

Kuşadası Belediyesi'nce düzenlenen Öykü ve Şiir Günleri'nin dördüncüsü, bu yıl 5-7 Eylül 2007 tarihlerinde gerçekleştiriliyor. Aydın ili ve çevresi sivil toplum kuruluşlarınca da desteklenen etkinliğin bu yılki onur konukları, Kemal Bekir, Arif Damar, Firkat Otyam ve Vecihi Timuroğlu olacak.

Celal İnal'ın sunuculuğunu üstlendiği etkinliğe katılacak edebiyatçı ve bilim adamları ise şöyle: Yrd. Doç.Dr. Tülay Akkoyun, Sina Akyol, Recai Atalay, Mehmet Atilla, Talat Avcı, Zafer Doruk, Vicdan Efe, Gülseren Engin, Özgen Ergin, Doç. Dr. Hasan Erkek, Sultan Su Esen, Kemal Gündüzalp, Mehmet Arslan Güven, Nur İçöz, Yrd. Doç. Dr. Şükran Kara, A.Neyzar Karahan, M.Sadık Kırımlı, Prof. Dr. O. Bilge Kula, Ayla Kutlu, Haldun H. Marlı, A. Zeki Muslu, Prof. Dr. Özdemir Nutku, Akın Önen, Belma Özgün, Asım Öztürk, Mucize Özunal, Dr.Hidayet Sayın, Dinçer Sezgin, Osman Şahin, Tahsin Şimşek, Erhan Tıgılı, Bülent Top, Murat Tuncel, Oğuz Tümbaş, Dr. Halit Umar, Çiğdem Ülker, Zehra Ünüvar, Mustafa Veli, Ercan Yaren, Halim Yazıcı, Hayri K.Yetik, M.Uluştekin Yılmaz, Nilay Yılmaz ve Muzaffer İzgü.

HASAN AYCIN

ÇİZGİ

16.8.2007
Hasan

HÜSEYİN ATLANSOY**HAMLE SIRASI**

Satranççı bilmezdin bundan ki
Bütün sevda oyunlarının galibi sendin

I- “Hayta Hamle”

Santraç diyor çocuk, santraç
Bir anlaşmadır sınıftan ve hasattan kopuk gülümseyişlere.
Oysa alabildiğine kopuk filozof
Hancı olmaktan vazgeçmiş göçebe kimliğinde
/Laf aramızda
Millet efendi sanıyor onu hayatın hafifliğinde
Oysa ölüyor filozof ağır hüznünde/

Satranç diyor şair
Salı ve perşembeye bağlı hüznlerin
Kızarmış o güzelim nar çiçeklerinin
Unutulmaya terkedilmesidir- A evet
Kanundur: Unutmak acıya direnme

Düşünde beyaz taşları ve beyazlığını
Ele vermeyen mendilini ve dişlerini
Seçiyor sevgili. Ve akıyor
Saçlarından karanlık bir nehir. Hadi söyleyelim
İngilizcesiyle: “dark river in your black hair”

Saçlarında
Parlayan bir-iki beyaz tel; nehirde
Yanan beyaz çakıtaşları gibi.
... Piyon hamle ediyor ancak
O ana kadar sakın ve miskin yıkanan at
O muhteşem dönüşüyle
Sanki bir salonda
Reverans edercesine
Engelliyor küçük savaşçının
Vezirlik hayallerini

Olsun diyor çocuk olsun ne çıkar
Önümde uzun bir ömür; girilecek sınavlar
Ölüm kalım savaşları, âşık olunacak kızlar
Ve muhteşem matlar var!

Ah! diyor filozof, ah bir bilsen
Zamanın ölçümü referans noktasına
Göre değişir dese de
O zeki ve dili kocaman şarlatan
Yani AYSTAYN
Herkesin ama herkesin
İnce örülü bir kaderi ve giydiği kazaklara
Bile sinmiş bir kederi var!

II- “Derin Sükût”

Son bir salınışla ellerini saçlarına
Götürüyor dişi oyuncu: Hani diyor
Hani saçlarımı savuracak rüzgâr! Hani...
Hani atlar hani beni uçuracak kanatlar
Hani o muhteşem bakışıyla derin kartal!

Bu oyunda kartal yok diyor şair
Bendim o ve yitirdim bakışımın yarısını
Yenilgisiz bir gökyüzünde asılı kaldım
Oysa sultanım ben süzülürken kayıtsız
Siz
Sonsuz ve süresiz bir pata
Uzaturken aşkınızı
Kanatlarıma uzanamazsınız

III- “Oyunun Sonu”

– Beyaz masayı terk eder
Asla dönmez artık gökyüzüne
İlk hamleyi pas geçmiştir
Yüzünde derin bir sükût

HÜSEYİN ATLANSOY**CELLÂDIN EMPATİK BAKIŞI***Rasim Özdenören'e*

Çocukları var mıdır sevdiği karısı
Ya da tam tersi; birilerinin
Hatırlamakta zorlandığı bir acısı
Haydi söyleyin
Bir cellâtle nasıl empati kurulabilir;
Çağırın gelsin haydi hayaletleriyle
Freud Lacan hatta extradan Laing
Bir despot çizmesiyle bir çiçek
Başarıya endeksli köle arılar arası
Nasıl nasıl ve nasıl bir empati kurulabilir
Bir kurbanla bir cellât arası
Hep bir ağızdan bağıralım: Başarı! Baş arı
Kral arı –yok böyle bir şey– yaşasın
Her baş arının ardında duran Kraliçe arı

Yaa! yaşasın yaşayanlar
Hayta olanlar asılsın
Ya da atılsın boğazlardan
Ancak nasıl bir empati kurulabilir
Sarkıtılmış bir iple kurban arası
Cellat karıştırmış olmasın
Soluduğu nefesle çayın sıcaklığını

Yoksa yoksa
Bir hayatı hiç olmamıştır da
Ancak intikam almaktadır
Çocukken çektiği şutun direktten dönmesinden
Ya da
Yüzü örtük bir kader dilenişidir yaptığı
Tekmeleriyle savrulan
İskemlenin üzerindeki son gülümseyişten

HÜSEYİN ATLANOY

KIRKI ÇIKMIŞ KIRK KIRIK ŞİİR

I- Kırkikindi

Artık
Kırkikindiler yağmıyor
Gökyüzünün mavisi
Bırakmıyor göz incilerini
Acısından kilitlemiş
Benim gibi

II- Ömer İçin Kırk Küze

Ömerimizi sarındı toprak
Bize rahmet yerden yağar

Yağmasa da yağmur hiç
Kesilmez kalbimizin merhameti
Biz tam kırk kişiyiz
Ağlarınız her ikindi

Ömer için
Kalbimizin kırk küzesi

HÜSEYİN ATLANSOY

ACEMİ

VI–Keşif ve Veda

Güzelim sen keşke bilmesen
Kaç kez dibe vurdum ben
En az iki, üçüncüden kılpayı
Kurtuldum bile diyemem

/Unutmadım
İçimdeki siyah aynada patlayan
Gülümseyişindeki ışıltıyı/

Şöyle bir kurulup dünyanın kıyısına
Dışına çekmeliyim siyahları, hani
Bir de mapushane çayı olsa yanında
Söyleyeceğim son sözlerimi usulca

Hem bak artık kazmayacağım
Yoruldum güzelim kendime mezar
Sizlere ince dizeler yok yazmayacağım
Kör cahilim ben; bulduğum inciye etmeyim nazar

İşte bakın! “Rabbim ben seni bilemem
Öylesine acemiyim, sensin kendini bende bilen

* * *

Son dizelerini okudunuz şiirin
Ben Hüseyin Atlansoy nisan altmışiki
Haydi... Allahısmarladık
Kalbinize bir kez olsun bakın sizin mi